

7TH INTERNATIONAL BLACK SEA MODERN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

JUNE 24-26, 2025 / ARTVIN, TÜRKIYE

FULL TEXTS BOOK

EDITOR: ASSIST. PROF. DR. MEHMET TATOĞLU

ISBN: 979-8-89695-114-8

7th INTERNATIONAL BLACK SEA MODERN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

June 24-26, 2025

Artvin, Türkiye

20.07.2025

Liberty Publishing House

Water Street Corridor New York, NY 10038

www.libertyacademicbooks.com

+1 (314) 597-0372

ALL RIGHTS RESERVED NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED IN ANY FORM, BY PHOTOCOPYING OR BY ANY ELECTRONIC OR MECHANICAL MEANS, INCLUDING INFORMATION STORAGE OR RETRIEVAL SYSTEMS, WITHOUT PERMISSION IN WRITING FROM BOTH THE COPYRIGHT OWNER AND THE PUBLISHER OF THIS BOOK.

© Liberty Academic Publishers 2025

The digital PDF version of this title is available Open Access and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 license (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits adaptation, alteration, reproduction and distribution for noncommercial use, without further permission provided the original work is attributed. The derivative works do not need to be licensed on the same terms.

adopted by Mariam Rasulan

FULL TEXTS BOOK

ISBN: 979-8-89695-114-8

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

7th INTERNATIONAL BLACK SEA MODERN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

DATE AND PLACE

June 24-26, 2025

Artvin, Türkiye

ORGANIZATION

IKSAD INSTITUTE

EDITOR

Assist. Prof. Dr. Mehmet TATOĞLU

COORDINATOR

Samet KUŞKIRAN

PARTICIPANTS' COUNTRIES (25 countries)

TÜRKİYE, MOROCCO, KOSOVO, USA, NIGERIA, AZERBAIJAN, CANADA, IRAQ, IRAN, ALGERIA, SAUDI ARABIA, LEBANON, MALAYSIA, ITALY, POLAND, SERBIA, GHANA, MEXICO, ROMANIA, ALBANIA, OMAN, PAKISTAN, UKRAINE, PORTUGAL, INDONESIA, GEORGIA

Total Accepted Article: 246

Total Rejected Papers: 53

Accepted Articles (Türkiye): 119

Accepted Articles (Other Countries): 127

ISBN: 979-8-89695-114-8

20.07.2025
REF: Akademik Teşvik

İlgili makama;

7. Uluslararasi Karadeniz Modern Bilimsel Araştirmalar Kongresi, 24-26 Haziran 2025 tarihleri arasında Artvin'de 25 farklı ülkenin (Türkiye 119 bildiri- Diğer ülkeler 127 bildiri) akademisyen/araştırmacılarının katılımıyla gerçekleşmiştir

Kongre 16 Ocak 2020 Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliğine getirilen "Tebliğlerin sunulduğu yurt içinde veya yurt dışındaki etkinliğin uluslararası olarak nitelendirilebilmesi için Türkiye dışında en az beş farklı ülkeden sözlü tebliğ sunan konuşmacının katılım sağlaması ve tebliğlerin yarıdan fazlasının Türkiye dışından katılımcılar tarafından sunulması esastır." değişikliğine uygun düzenlenmiştir.

Bilgilerinize arz edilir,

Saygılarımla

Dr. Ethem İlhan ŞAHİN
Member of Organizing Board

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sungurlu Meslek Yüksekokulu

2025 AİLE YILI

Sayı : E-36969287-209.03-2500052916 22.05.2025
Konu : Görevlendirme

Sayın Öğr. Gör. Dr. Ayten AKCAN

İlgi : 21.05.2025 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçenize istinaden 24-26 Haziran 2025 tarihinde Artvin'de yapılacak olan 7. Uluslararası Karadeniz Modern Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde Düzenleme Kurulu ve Bilim ve Danışma Kurulunda görev almanız Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilginizi rica ederim.

Öğr. Gör. Dr. Özlem BAL
M.Y.O. Müdürü V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: EUD494A Belge Takip Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/hitit-universitesi-ebys

Adres: T.C. Hitit Üniversitesi Kuzey Kampüsü Çevre Yolu Bulvarı 19030 Çorum / TÜRKİYE
Bilgi için : Serdal Kayaer
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (0 364) 2191919
e-Posta:
Kep Adresi: hitituniversitesi@hs01.kep.tr
Faks No: (0 364) 2191938
İnternet Adresi: http://www.hitit.edu.tr
Telefon No: (0 364) 2191919 - 3225
Direkt Hat:

ORGANIZING COMMITTEE MEMBER

Prof. Dr. Fatih GÜRBÜZ
Bayburt University TÜRKİYE

Prof. Dr. Tinatin Mshvidobadze
Gori State Teaching University GEORGIA

Assoc. Prof. Dr. Bülent BAYRAKTAR
Bayburt University TÜRKİYE

Assoc. Prof. Dr. Remzi EKİNCİ
Dicle University TÜRKİYE

Assoc. Prof. Dr. Emine DAĞTEKİN
Dicle University TÜRKİYE

Assist. Prof. Dr. Seda KIZIL
Bayburt University TÜRKİYE

Assist. Prof. Dr. Mehtap DEMİR
Adıyaman University TÜRKİYE

Lect. Dr. Ayten AKCAN
Hitit University TÜRKİYE

Dr. Burcu TEMEL
Adiyaman University TÜRKİYE

Lect. PhD Irina-Ana Drobot
Technical University of Civil Engineering Bucharest ROMANIA

Dr. Bela Kovacs
The University of Miskolc HUNGARY

Dr. Oğulcan AVCI
Giresun University TÜRKİYE

Dr. Oluwakemi C. Apata
University of Ibadan NIGERIA

Dr. Daniel Tchorkpa Yokossi
University of Abomey-Calavi BENIN

SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

Prof. Dr. Julian Voynikov
Faculty of Pharmacy at the Medical University of Sofia BULGARIA

Prof. DSc Pavlina Dolashka
Institute of Organic Chemistry with Centre of Phytochemistry BULGARIA

Prof. Dr. Odette Arhip
Ecological University of Bucharest ROMANIA

Prof. Dr. Kamuran ELBEYOĞLU
Girne American University TRNC

Prof. Dr. Necati DEMİR
Gazi University TÜRKİYE

Prof. Dr. Fatih GÜRBÜZ
Bayburt University TÜRKİYE

Prof. Dr. Tinatin Mshvidobadze
Gori State Teaching University GEORGIA

Assoc. Prof. Dr. Raluca Irina Clipa
Alexandru Ioan Cuza University of Iasi ROMANIA

Assoc. Prof. Dr. Bülent BAYRAKTAR
Bayburt University TÜRKİYE

Assist. Prof. Dr. Filiz AYGÜN ERTÜRK
Bayburt University TÜRKİYE

Assist. Prof. Dr. Seda KIZIL
Bayburt University TÜRKİYE

Assist. Prof. Dr. Mehtap DEMİR
Adıyaman University TÜRKİYE

Lect. Dr. Ayten AKCAN
Hitit University TÜRKİYE

Dr. Maira MURZAHMEDOVA
Al - Farabi Kazakh National University KAZAKHSTAN

Dr. Burcu TEMEL
Adiyaman University TÜRKİYE

Dr. Vera ABRAMENKOVA
Russian Institute of Family Studies RUSSIA

Dr. Isaevna URKIMBAEVA
Abilai Khan International Relations University KAZAKHSTAN

Dr. Monica GOMOESCU
Transilvania University of Braşov ROMANIA

7th INTERNATIONAL BLACK SEA MODERN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

June 24-26, 2025
Artvin, Türkiye

CONGRESS PROGRAM

Zoom Meeting ID: 860 5266 6988
Zoom Passcode: 070707

https://us02web.zoom.us/j/86052666988?pwd=PVLh7ZFBzaTySpyVMwXe8rkZJeUdZx.1

Participant Countries (25):

Türkiye, Morocco, Kosovo, USA, Nigeria, Azerbaijan, Canada, Iraq, Iran, Algeria, Saudi Arabia, Lebanon, Malaysia, Italy, Poland, Serbia, Ghana, Mexico, Romania, Albania, Oman, Pakistan, Ukraine, Portugal, Indonesia, Georgia

Türkiye: 119
Other Countries: 130

ÖNEMLİ, DİKKATLE OKUYUNUZ LÜTFEN / IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

Önemli, Dikkatle Okuyunuz Lütfen

- ✓ Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- ✓ Online sunum yapabilmek için **https://zoom.us/join** sitesi üzerinden giriş yaparak "Meeting ID or Personal Link Name" yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- ✓ Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- ✓ Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- ✓ Uygulama tablet, telefon ve PC'lerde çalışıyor.
- ✓ Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 15 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- ✓ Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- ✓ Moderatör – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

Dikkat Edilmesi Gerekenler- TEKNİK BİLGİLER

- ✓ Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına emin olun.
- ✓ Zoom'da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- ✓ Kabul edilen bildiri sahiplerinin mail adreslerine Zoom uygulamasında oluşturduğumuz oturuma ait ID numarası gönderilecektir.
- ✓ **Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir**
- ✓ Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ✓ To be able to attend a meeting online, login via **https://zoom.us/join** site, enter ID "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session.
- ✓ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ✓ The Zoom application can be used without registration.
- ✓ The application works on tablets, phones and PCs.
- ✓ The participant must be connected to the session 15 minutes before the presentation time.
- ✓ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ✓ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ✓ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ✓ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ✓ **Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.**
- ✓ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number,

exp. Hall-1, Merve KIDIRYUZ

25.06.2025 / Session-2, Hall-1
Ankara Local Time: 12:30 – 14:30
Meeting ID: 860 5266 6988 / Passcode: 070707
Moderator: Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

Title	Author(s)	Affiliation
THE PREDICTIVE EFFECT OF ATTITUDES TOWARDS READING HABITS ON ATTITUDES TOWARDS CHILDREN'S LITERATURE	Assoc. Prof. Dr. Alev ÜSTÜNDAĞ Nurbanu AKBOLAT	Health Sciences University TÜRKİYE Child Development Specialist Nevşehir TÜRKİYE
EVALUATION OF EMOTIONAL WELL-BEING IN HOSPITALIZED CHILDREN	Assoc. Prof. Dr. Alev ÜSTÜNDAĞ	Health Sciences University TÜRKİYE
INVESTIGATING DEPRESSION AND ANXIETY IN DIALYSIS PATIENTS: A TRADITIONAL REVIEW	Assoc. Prof. Dr. Nurten ÖZEN Elif KIZMAZ Gülsüm ALTIN	İstanbul University TÜRKİYE Gaziosmanpaşa Medical Park Hospital İstanbul TÜRKİYE Acibadem Kozyatağı Hospital İstanbul TÜRKİYE
THE FEBRUARY 21, 1940 KAYSERİ-DEVELİ EARTHQUAKE IN THE LIGHT OF ARCHIVAL DOCUMENTS	Assoc. Prof. Dr. Mustafa SALEP Öznur BEŞENK	Kayseri University TÜRKİYE
ADAPTATION OF THE MINDFULNESS DURING WORSHIP SCALE (MWS) TO TURKISH CULTURE	Assist. Prof. Dr. Ekrem Sedat ŞAHİN Nuray AYDOĞDU	Aksaray University TÜRKİYE
THE MEDIATING ROLE OF TIME MANAGEMENT IN THE RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE FLEXIBILITY AND ACADEMIC PROCRASTINATION	Cansu BETÜL GÜLER Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU	İstanbul Sabahattin Zaim University TÜRKİYE
EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COHESION AND LIFE SATISFACTION	Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU Ülkü TÜLEK	İstanbul Sabahattin Zaim University TÜRKİYE
AMERICAN PERSONALISM	Lect. Ruslan Niyaz oglu Khalilov	Khazar University AZERBAIJAN

All participants must join the conference 10 minutes before the session time.
Every presentation should last not longer than 10-12 minutes.
Kindly keep your cameras on till the end of the session.

Hamide Nur TÜRKYILMAZ Ece ACAR	EFFICACY AND AWARENESS OF ADJUNCT PHYSIOTHERAPY TECHNIQUES IN NEUROLOGICAL REHABILITATION	830
Mehmet Settar Ünal	CRANBERRY, A BERRY FRUIT	836
Mehmet Settar Ünal	BERRIES, THEIR USES AND NUTRITIONAL VALUES	843
Mustafa DEMİRBİLEK Bünyamin ÇALIŞKAN Kerim Mehti ERBAY	DETERMINATION AND EVALUATION OF STRATEGIES FOR REDUCING DIGITAL ADDICTION IN CHILDREN USING THE AHP METHOD	850
Şeyma KÖKKAYA Fadime DALDABAN Bilal AKYÜZ Korhan ARSLAN	COMMON ANALYSIS METHODS USED IN DNA DAMAGE ANALYSIS	864
Necip Gökhan TAŞ	PROBIOTIC USE IN INTENSIVE CARE UNIT PATIENTS: A PROMISING STRATEGY FOR IMMUNE MODULATION AND INFECTION CONTROL	880
Pınar Ersoy Mustafa Erşahin	END-TO-END PIPELINE FOR BUILDING MCP-BASED MULTIAGENT SYSTEMS: A BENCHMARK-DRIVEN APPROACH	885
Özlem YILDIRIM KOÇ	AN ANALYSIS OF THE PHONETIC FEATURES IN TEREKEME JOKES AND HUMOUR	899
Öykü ARIBAŞ	THE EFFECT OF DIGITALIZATION ON NARRATIVE FORMS: THE CASE OF OPERA	908
Moses Adeolu AGOI Samuel Olayiwola AJAGA Solomon Abraham UKPANAH Oluwanifemi Opeyemi AGOI	THE EFFICACY OF MACHINE LEARNING (ML) APPLICATIONS IN HEALTHCARE INDUSTRIES: EVOLVING FROM TRADITIONAL METHODS TO CONVENTIONAL APPROACHES	917
Mustafa SALEP Öznur BEŞENK	THE FEBRUARY 21, 1940 KAYSERİ-DEVELİ EARTHQUAKE IN THE LIGHT OF ARCHIVAL DOCUMENTS	924
Mustafa ERŞAHİN Utku GEZENSOY	TRUST-WEIGHTED SENTIMENT FILTERING AND QUERY-BASED RECOMMENDATION FOR TURKISH E-COMMERCE REVIEW	941
Tuğba GÜL DİKME	OPTIMIZATION OF TAHINI-BASED SMOOTHIE FORMULATION USING RESPONSE SURFACE METHODOLOGY	952
Aliyu Mohammed Shamsudeen	MIGRATION, MOBILITY, AND THE MAKING OF AFRICA'S FUTURE: IMPACTS ON TRADE, INNOVATION, AND IDENTITY	964
Ömer Can Kara Zeynep Karaş	A REVIEW OF TÜRKİYE AND ISRAEL DEFENSE INDUSTRY EXPORTS	975
Ananda Majumdar	UNDERSTANDING CLASSICAL LIBERALISM: PRINCIPLES AND IMPACT	998
Utku Mert KANAL Ece ACAR	EVALUATION OF PUBLIC AWARENESS, ATTITUDES, AND KNOWLEDGE LEVELS REGARDING MANUAL THERAPY	1005
Zeynep TOK Çiğdem ARSLAN	INVESTIGATION OF STUDENT VIEWS ON POLYGON TEACHING IN INQUIRY- BASED LEARNING ENVIRONMENTS	1012
Vedat BEYYAVAŞ	EFFECTS OF $ZNSO_4$ APPLICATIONS ON THE GROWTH PARAMETERS OF CANOLA (BRASSICA NAPUS L.)	1020
Vedat BEYYAVAŞ	SEED GERMINATION OF COTTON (GOSSYPIUM HIRSUTUM L.) UNDER ABIOTIC STRESS: A META ANALYSIS	1026

ARŞİV BELGELERİ IŞIĞINDA 21 ŞUBAT 1940 KAYSERİ-DEVELİ DEPREMİ

THE FEBRUARY 21, 1940 KAYSERİ-DEVELİ EARTHQUAKE IN THE LIGHT OF ARCHIVAL DOCUMENTS

Mustafa SALEP

Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, Develi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü,

ORCİD:0000-0001-6560-7629.

Öznur BEŞENK

Kayseri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi,

ORCİD: 0009-0005-8948-7322

ÖZET

Deprem, yer kabuğunda âni olarak ortaya çıkan kırılmalar şeklinde tanımlanmış olmakla birlikte meydana gelmiş olduğu bölgelerde yaşayan insanları birçok açıdan etkileyen önemli bir olgudur. Türkiye, deprem açısından farklı derecelerde riske sahip olan bir ülkedir. Kayseri ili ise Türkiye Deprem Haritasına göre 3. derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Kandilli Rasathanesi verilerine göre, 21 Şubat 1940 tarihinde Kayseri-Develi (Çayırözü) merkezli 5.2 şiddetindeki deprem ile ilgili sosyal, ekonomik ve idari gelişmeler arşiv belgeleri ışığında bildiride değerlendirilmektedir. Bu deprem ve artçıları, sadece Develi ilçesini değil Kayseri'nin Yahyalı, İncesu ve Hacılar ilçelerini de etkilemiştir. Develi-Çayırözü merkezli depremde can kayıpları sadece Develi'de meydana gelmiştir. Belirtilmiş olan diğer ilçelerde ise ev ve diğer yapılarda hasar oluşmuştur. Bu depremin aynı zamanda oldukça fazla hayvan kaybına neden olduğu anlaşılmaktadır. Konu ile ilgili yapılmış olan araştırmada 21 Şubat 1940 tarihli Kayseri-Develi (Çayırözü) merkezli depremin 27 Aralık 1939 tarihli Erzincan Depremi'nden farklı bir deprem olduğu anlaşılmaktadır. Bildiri kapsamında Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi ve Kızılay Arşivi yanında dönemin gazeteleri ve konu ile ilgili tetkik eserler dikkatlice incelenmiştir. Bu bildiri ile 21 Şubat 1940 tarihli Kayseri-Develi (Çayırözü) merkezli depremin bölgeye olan sosyal, ekonomik, idari ve psikolojik etkileri tespit edilmek istenmiş, deprem gibi olağanüstü gelişmelere yönelik alınması gereken tedbirler üzerine bir çıkarımın oluşturulması arzulanmıştır. Nihayet, belgeler ışığında Develi ve çevresinin deprem tarihine katkı sağlama amacıyla çalışılmış, ortaya çıkan veriler Kongre kapsamında bildiri olarak paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Deprem, Kayseri, Develi, Çayırözü, 21 Şubat 1940

Abstract

Earthquakes, defined as sudden ruptures occurring in the Earth's crust, are significant natural phenomena that profoundly affect the lives of people living in impacted regions. Turkey is a

country exposed to earthquakes of varying risk levels. According to the Turkish Earthquake Hazard Map, the province of Kayseri is located in the third-degree earthquake zone. Based on the data from Kandilli Observatory, this study evaluates the social, economic, and administrative impacts of the 5.2 magnitude earthquake that occurred on February 21, 1940, centered in Kayseri-Develi (Çayırözü), using archival documents. The main shock and its aftershocks affected not only Develi but also other districts of Kayseri such as Yahyalı, İncesu, and Hacılar. Casualties were reported only in Develi, while the surrounding areas experienced structural damage. Furthermore, significant livestock losses were recorded. Archival research reveals that this earthquake was a separate event from the Erzincan Earthquake that occurred on December 27, 1939. Within the scope of this study, primary sources including the Republic Archive of the Presidency of the State Archives of Turkey, the Turkish Red Crescent Archive, newspapers from the period, and academic studies related to the topic were meticulously examined. The aim of the paper is to identify the social, economic, administrative, and psychological consequences of the 1940 Develi earthquake and to derive inferences about potential measures to be taken against such extraordinary events. Ultimately, the study seeks to contribute to the earthquake history of Develi and its surroundings through evidence-based findings.

Keywords

Earthquake, Kayseri, Develi, Çayırözü, 21 February 1940

GİRİŞ

Deprem, araştırmacılar tarafından çeşitli yönleri ile çalışılmış önemli olgular arasında yer almaktadır. Tarih boyunca meydana gelmiş olan depremler, gerçekleştiği bölgedeki insanları ve toplumları çeşitli açılardan etkilemiştir. Zelzele, yer sarsıntısı, yer kabuğu hareketi olarak da nitelendirilen deprem; şiddetine, yapısal ve çevresel faktörlere bağlı olarak farklı oranlarda zararlara neden olabilmektedir. Depremin; fiziki, sosyal ve iktisadi sonuçları devlet organlarının ve sivil toplum örgütlerinin uzun soluklu çalışmaları ile ancak telafi edilebilmiştir. Diğer taraftan deprem, insanoğlunu psikolojik ve fizyolojik açıdan doğrudan etkileyen en önemli olağanüstü yer hareketleri arasındadır.

Depremler yeryüzünde önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bunlar topografyada yükselme, alçalma ve yer değiştirmesi şeklinde belirtilebilir. Deprem sonrasında arazide; kırıklar, yarıklar, çatlaklar, toprak ve çamur akmaları, kar ve buz çığları, kaynak sularında değişmeler, zeminde sıvılaşma gibi olaylar meydana gelebilmektedir. Ayrıca çevresel etkiler açısından da kanalizasyon sistemlerindeki arızalara; suların, toprağın ve havanın kirlenmesine yol açabilmektedir. Aktif yanardağlarda volkanik faaliyet öncesi oluşan depremlere volkanik deprem denilmektedir. Türkiye'de aktif yanardağ bulunmamakla birlikte, İç Anadolu'daki Erciyes ve Doğu Anadolu'daki Nemrut yanardağı volkanik dağlar grubunda yer almakta ancak, aktif yanardağ olmadıkları bilinmektedir.[6] Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağında yer almakta olup, Afrika-Arabistan levhalarının kuzeydoğu yönünde hareket etmesi ile sıkışma meydana gelmekte ve böylece yer kabuğunda çatlaklar oluşmaktadır.[7]

İç Anadolu Bölgesi, deprem açısından diğer bölgelerden daha sakin bir bölgedir. Ancak, Kayseri ili ve çevresinde yıkıcı deprem üretebilecek önemli fay hatları bulunmaktadır. Erciyes ve Ecemiş Fay Hattı bunlar arasında yer almaktadır. Tarih boyunca Kayseri'de dört büyük

[6] M. Ali Özdemir, Tevfik Erkal, "Deprem Coğrafyası", *Deprem*, Editör: Yaşar Kibici, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No: 59, İleri Ofset, Afyonkarahisar 2005, s. 67; Halil Şimşek, *Deprem Bilgisi*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 1999, s. 10-11.

[7] Eşref Atabey, *Deprem*, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2000, s. 27.

depremin meydana geldiği ve büyük etkiler bıraktığı anlaşılmaktadır. Milattan sonra 240, 1205, 1717 ve 1835 depremleri, bu çerçevede değerlendirilebilir. 1835 depreminin merkez üssü, Develi'nin güneyidir.[8] Bu depremde 1064 kişi hayatını kaybetmiş, merkezdeki tarihi camilerde hasar oluşmuştur.[9] Bildiri konusunun Develi'de meydana gelmiş olan 21 Şubat 1940 depremi olması nedeniyle 1835 depreminin değerlendirmelerde önemli bir veri sunduğu söylenebilir.

21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depremi ile ilgili sosyal ve iktisadi gelişmeler, başta Kızılay Arşivi olmak üzere diğer arşiv belgelerinden istifade edilerek incelenmiştir. Konu ile ilgili detaylı kitap ve makale çalışması bulunmamakla birlikte, çalışma için rehberlik edecek bazı önemli bilgilerin ilgili uzmanlarca paylaşıldığı anlaşılmaktadır.[10] Bu ön bilgilerden sonra 21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depremi ile ilgili gelişmeler, başlıklar halinde değerlendirilecektir.

1940 DEVELİ DEPREMİ'NİN MEYDANA GELMESİ

21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depreminin merkez üssü Çayırözü (Senderemeke) köyüdür. Depremin meydana gelişine dair ilk tespitler iki kaynaktan temin edilmiştir. İlk olarak, resmî kurumlara ait tespitlerden, ikinci olarak da basın kanalıyla yerel kaynaklardan elde edilen bilgilerden öğrenilmektedir. Kandilli Rasathanesi verilerine göre 21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depreminin merkez üssü Çayırözü köyü olup, enlem bilgileri 38.4000K, boylam bilgileri 35.3000D, derinliği 30 km olarak belirlenmiş; ML 5.4 iken Mw 5.2 olarak tespit edilmiştir.[11] Bu bilgilerden hareketle 21 Şubat 1940 Develi Depreminin 5.2 şiddetinde bir deprem olduğu anlaşılmaktadır.

20 Şubat'ı 21 Şubat 1940'a bağlayan gece Kayseri-Develi'de meydana gelmiş olan depremle ilgili ilk değerlendirmeler, kısa ancak şiddetli olduğu şeklindedir.[12] İlk belirlemelere göre can kaybının bulunduğu, bir kısım binalarda önemli hasarların oluştuğu, halkın ise deprem nedeniyle dışarıda geceyi geçirdiği anlaşılmaktadır.[13] Depremin volkanik olmadığı, yer altındaki çöküntülerden kaynaklanan tektonik bir deprem olduğu belirtilmiştir. Depremin Erciyes Dağı'nın hemen güneyinde meydana gelmiş olması depremin özelliği ile ilgili değerlendirmelere neden olmuştur. Diğer taraftan Erzincan'da meydana gelmiş olan 27 Aralık 1939 tarihli büyük deprem ile aynı merkezden kaynaklanmadığı[14] söylenebilir. Erzincan Depremi ile mukayese edildiğinde 21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depreminin çok daha hafif şiddette bir deprem olduğu anlaşılmaktadır.[15]

---

[8] Mehmet Alpyürür, "Kayseri Kenti İçin Olasılıksal Sismik Tehlikenin Değerlendirilmesi", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 1-15, 2023, s. 1-3; Aynur Akgül, *Kayseri İl Merkezi İçin Vs30 Kayma Dalgası Hızı Haritalarının Hazırlanması*, Nevşehir Hacı Bektaşi Veli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023, s. 36.

[9] Halit Erkiletlioğlu, *Geniş Kayseri Tarihi*, Can Matbaası, Kayseri 2006, s. 506.

[10] 21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depremi ile ilgili Prof. Dr. Ali Osman Öncel'in web ortamında bir video sunumu bulunmaktadır. Prof. Dr. Öncel'in mezkûr Develi Depremi ile ilgili değerlendirmeler yaptığı ve dönemin gazetelerinden örnekler sunduğu anlaşılmaktadır.

[11] http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/zeqdb/ (Son Giriş Tarihi: 30/06/2025); Mehmet Alpyürür, "Kayseri Kenti İçin Olasılıksal Sismik Tehlikenin Değerlendirilmesi", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 14/1, 2023, s. 1-3.

[12] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1; Anadolu, "Zelzele Durmayor", 22 Şubat 1940, s. 1-5.

[13] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-17, Tarih: 23 Şubat 1940.

[14] Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan bir belgede Erzincan'da meydana gelen 27 Aralık 1939 tarihli depremden etkilenen yerlere Develi'nin Soysallı, Kulpak, Kızık ve Senderemeke köylerinin de eklendiği yazılmış olsa da Develi Depreminin Erzincan Depreminden farklı, müstakil bir deprem olduğu anlaşılmaktadır. *BCA*, Kurum Kodu: 30.18.1.2, Yer Bilgisi: 91.53.12, Belge Tarihi: 31.05.1940.

[15] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1-4.

Erciyes Dağı'nın deprem merkez üssünün hemen kuzeyinde yer alması, halk arasında ve basında Erciyes'teki gelişmelerin yakından takip edilmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, Erciyes Dağı'nın zirvesindeki sivriliklerin kaybolduğu ve bunun endişeye yol açtığı anlaşılmaktadır.[16] Bu durum, 21 Şubat 1940 Develi Depreminin volkanik olduğu şeklinde bir görüşün bölgede hızla yayılmasına neden olmuştur.[17] Bu endişenin sonraki günlerde de devam ettiği anlaşılmaktadır. Özellikle Erciyes'in zirvesinden kaya parçalarının düştüğü ve kaybolduğu bilgisi basında yer almış, bunun da Erciyes'te volkanik bir hareketlenmenin olabileceği yönünde tedirginliğe sebep olmuştur.[18] 21 Şubat 1940 Kayseri-Develi Depreminden sonra artçı depremlerin belirli bir süre devam ettiği bilinmektedir.[19] Depremin artçıları, ilk depremde hasar almış çeşitli binaların yıkılmasına yol açmıştır. 23 Şubat 1940 tarihinde şiddetli iki depremin daha meydana geldiği, insan kaybının ve hayvan zayiatının bulunmadığı,[20] Develi'nin Zile köyünde 38 evin duvarlarında hasar oluştuğu bilgisi paylaşılmıştır.[21] Bu da artçıların yeni hasarlara yol açtığını göstermektedir. Develi'de artçı depremlerin Şubat ayının sonuna kadar devam ettiği söylenebilir.[22] Deprem sonrasında köylerin genel durumu hakkında bilgi toplamak amacıyla Hava Kuvvetlerine ait hava araçlarının bölgede faaliyet gösterdikleri anlaşılmaktadır.[23]

DEPREMİN ETKİLERİ

Develi'de meydana gelmiş olan 21 Şubat 1940 depreminden hemen sonra mülki idare amirlerinin deprem bölgesinde incelemeler yaptığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer, Develi ve çevresini etkilemiş olan depremle ilgili merkezi idareye raporlar göndermiştir. Arşiv belgelerindeki telgraflardan Vali Soyer'in depremle ilgili ilk detaylı bilgilendirmeyi 21 Şubat 1940'ta yaptığı bilinmektedir. Bu bilgilerden hareketle; Develi'ye bağlı Çayırözü köyünde bulunan 42 evden 19 tanesinin tamamen yıkıldığı, geriye kalan evlerin ise içine girilemeyecek kadar kötü olduğu anlaşılmaktadır. İkisi çocuk olmak üzere toplam 3 kişinin hayatını kaybettiği ve enkazdan çıkarıldığı bilgisi paylaşılmıştır. 450 hayvanın ise enkaz altında kalarak telef olduğu belirtilmiştir. Soysallı köyünde ise 120 evin tamamen yıkıldığı, hayatını kaybedenlerin defnedildiği ve 2 yaralının ise Kayseri Hastanesi'ne sevk edildiği belirtilmiştir.[24] Bir gün sonra gönderilmiş olan yeni bir telgraftan, hayatını kaybeden insanların ve yaralıların sayısının arttığı anlaşılmaktadır.[25]

Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer'in verdiği bilgilerden hareketle; Evleri tamamen yıkılmış olan köylerden yalnızca ikisine çadırların kurulduğu, kadın ve erkekler ayrı olmak üzere yerleştirilmeye çalışıldığı, bazı ağaçların etrafının da hasır kilim ve buna benzer örtülerle kapatılarak barınılacak yer haline getirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. İlk aşamada diğer köylere çadır verilemese de çeşitli usullerle açıkta kalmamaları için çalışıldığı belirtilmiştir.

[16] *Cumhuriyet, "*Yeni bir zelzele felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-6.
[17] *Haber Akşam Postası*, "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-4
[18] *Akşam*, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2; *Cumhuriyet*, "Kayseri'deki Zelzele", 27 Şubat 1940, s. 3.
[19] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-16, Tarih: 23 Şubat 1940.
[20] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 23 Şubat 1940, Sayı: 8774.
[21] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 24 Şubat 1940, Sayı: 8722; *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-14, Tarih: 26 Şubat 1940.
[22] *Son Telgraf*, "Kayseri'de yeni zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3; *Akşam*, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2; *Akşam*, "Kayseri Zelzelesi", 27 Şubat 1940, s. 2.
[23] *Anadolu*, "Ankarada Zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3.
[24] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 21 Şubat 1940, Sayı: 8288
[25] Soysallı'da enkaz altından 25 kişinin cansız olarak ve 20 kişinin de yaralı olarak çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Kulpak'ta ise 6 kişinin hayatını kaybettiği belirtilmiştir. *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 22 Şubat 1940, Sayı: 8394

Develi kaza merkezinde ise insanların meydan ve bahçe gibi yerlerde kaldıkları, Kayseri Valisi'nin Belediye Binasına çalışmak amacıyla girmesi üzerine Belediye çalışanlarının da binaya girdikleri anlaşılmaktadır. Vali Soyer, insanların depremden oldukça korktuklarını, maneviyatlarının bozulduğunu belirtmiştir. Şubat ayına rağmen havaların mevsim koşullarına göre iyi olması nedeniyle salgın hastalıkların bulunmadığı vurgulanmıştır.[26]

Raporuna devam eden Vali Soyer; Kulpak köyünde 100 evin yıkıldığını, hayatını kaybeden 6 kişinin enkaz altından çıkarıldığını belirtmiştir. Kızık köyünde ise 30 evin tamamen yıkıldığını, herhangi bir insanın hayatını kaybetmediğini ve hayvan zaiyatının yaşanmadığını ifade etmiştir. Höyük (Sindelhöyük) köyünde 300 haneden sadece bir evin ve bir ahırın yıkıldığını, diğer evlerin ise hasar aldığını vurgulamıştır. Fraktın köyünde ise 14 evin yıkıldığı, hayatını kaybeden insanın ve hayvan zayiatının bulunmadığı belirtilmiştir. Aynı gün gönderilmiş olan yeni bir telgraftan; Develi merkezindeki sarsıntının hafif ve aralıklarla devam ettiği, merkezde yıkılan ev sayısının 8'e ulaştığı, okul binasının hasar aldığı ve öğrencilerin tahliye edildiği anlaşılmaktadır.[27]

Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer, 21 Şubat 1940 tarihli ilk bilgilendirme raporundan sonra 22 Şubat 1940'ta detaylı bir ek rapor göndermiştir. Bu raporun Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığı'na ve Kızılay Cemiyeti Genel Merkezine ulaştığı anlaşılmaktadır. Vali Soyer'in depremle ilgili değerlendirmeleri maddeler halinde şu şekilde belirtilebilir:

1) Develi'ye bağlı Çayırözü (Senderemeke) köyünde mevcut 42 haneden 19'u tamamen yıkılmış, geriye kalan evler ise içine girilemeyecek şekilde hasar almıştır. Bu köyde 2'si çocuk olmak üzere 3 kişinin cansız bedeni enkaz altından çıkarılmıştır. Ayrıca; 450 baş davar enkaz altında kalarak tamamen telef olmuştur.
2) Soysallı köyündeki mevcut 120 hane tamamen yıkılmıştır. Burada enkaz altından 120 kişinin cansız bedeni çıkarılmış,[28] 100 manda, 4 deve 96 sığır ve 10 davar ahırlarda enkaz altında telef olmuştur.
3) Kulpak köyünde 100 hane tamamen yıkılmış, enkaz altından ise 6 kişinin cansız bedeni çıkarılmıştır.
4) Kızık köyünde 30 hane tamamen yıkılmış, hayatını kaybeden insanın ve hayvan zayiatının olmadığı belirtilmiştir.
5) Sindelhöyük köyündeki 300 haneden 80 ev ve bir ahır tamamen yıkılmış, diğer binaların ise hasar nedeniyle içine girilemeyecek durumda olduğu ifade edilmiştir.
6) Fraktın köyünde 14 ev yıkılmış, hayatının kaybeden insan ve hayvan zayiatı olmamıştır.
7) Develi'nin güney doğusunda bulunan Ayvan (Ayvazhacı) köyünde de 15 evin yıkıldığı, hayatını kaybeden insanın ve hayvan zayiatının olmadığı anlaşılmıştır.
8) Develi merkezinde 8 ev yıkılmış, birçok binada çatlaklıklar oluşmuştur. Orta Mektep ve İlk Mektep binalarındaki çatlaklıklar nedeniyle okullar tahliye ve tatil edilmiştir.[29]
9) Hayatını kaybedenlerin tamamı defnedilmiş ve 2 yaralı ise Kayseri Hastanesi'ne sevk edilmiştir.

---

[26] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 21 Şubat 1940, Sayı: 8288.
[27] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 22 Şubat 1940, Sayı: 8394.
[28] Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer'in arşive intikal etmiş olan iki farklı raporunda Soysallı köyünde hayatını kaybeden insan sayısı ile ilgili farklı veriler paylaşılmıştır. Kızılay Arşivi'ne ait bir belgede 120 kişinin hayatını kaybettiği belirtilirken, diğer bir belgede ise 25 kişinin hayatını kaybettiği ifade edilmiştir. Diğer taraftan Kızılay Cemiyeti Genel Merkezi tarafından 1940 Umumi Meclisine sunulmuş olan raporda Kayseri Develi depreminde hayatını kaybedenlerin sayısının 129 olduğu belirtilmiştir. Her iki veriden hareketle 21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depreminde hayatını kaybedenlerin sayısında 129 verisinin esas alınmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33.1, Tarih: 22 Şubat 1940; *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-35, Tarih: 22 Şubat 1940; Kızılay Cemiyeti Merkezi Umumisi, *1940 Umumi Meclisine Sunulan Rapor*, Alaeddin Kıral Basımevi, Ankara 1940, s. 9-10.
[29] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33, Tarih: 22 Şubat 1940.

10) Evleri tamamen yıkılan köylerden yalnız ikisine mevcut çadırlar kurdurulmuş, köylü kadınlar ve erkekler ayrı bir şekilde çadırlara yerleştirilmiştir. Açıkta hiç kimsenin kalmamasına dikkat edilmiştir. Tamamen yıkılmamış köylerde ise barınma düzeninin daha iyi olduğu belirtilmiştir.
11) Develi merkezinde ise halkın binalar dışında meydanlıklarda ve bahçelerde hasır, halı vesair örtülerle kurdukları çadır gibi barınaklarda oldukları ve hiçbir insanın binaya girmeye cesaret edemedikleri anlaşılmaktadır.[30]
12) Evleri tamamen yıkılmış olan köylere birer ekmek dağıtılmış, bir sonraki gün ise beş günlük ekmek ve kuru yiyecek dağıtımı yapıldığı belirtilmiştir.
13) Enkazların kaldırılması ve temizlenmesi konusunda talimat verildiği anlaşılmaktadır.
14) Sarsıntıların devam edeceği düşünüldüğünden, talep edilmiş olan 200 çadırın[31] gönderilmesi istenmiştir. Felaket bölgesinde işleri yakından takip ettiğini belirten Vali Soyer, tetkiklerine diğer günlerde de devam edeceğini bildirmiştir.

Vali Şefik Refik Soyer'in vermiş olduğu bilgilerden hareketle; Binaları tamamen yıkılmış olan Çayırözü, Soysallı, Kulpak ve Kızık köy evlerinin moloz taşından ve çamurdan yapıldığı, üzerlerinin toprakla örtüldüğü anlaşılmaktadır. Yıkılan diğer köylerdeki evlerin kerpiç ve ağaç bağlantıları bulunan daha ince yapılar olduğu belirtilmiştir. Buna rağmen, mezkûr köylerin bir kısmında zayiatın az olmasında sarsıntıların sürekli ve şiddetli olmaması, ahaliden bir kısmının deprem esnasında ayakta olmasının etkili olduğu söylenebilir.[32]

Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer'in deprem bölgesi ile ilgili merkezi idareye göndermiş olduğu raporda, birçok önemli bilgi paylaşılmıştır. Bu bilgiler dışında arşive intikal etmiş olan diğer belgelerden ve basından edinilen bilgilerden 21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depreminin biraz daha detaylandırılması yararlı olacaktır. 5.2 şiddetindeki depremin artçılarının Şubat ayı sonuna kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Artçıların da çeşitli binalarda hasarlara neden olduğu, bazı evlerin yıkılmasına yol açtığı görülmüştür. Bu kapsamda, artçılar nedeniyle Yahyalı nahiyesi merkezinde 3 ev, Ağcaşar köyünde ise 3 ev ile 1 samanlık yıkılmıştır.[33] Artçılar nedeniyle Develi'nin Zile köyünde şiddetli bir artçı depremin meydana geldiği ve burada 38 evin duvarlarında kısmen hasar oluştuğu anlaşılmaktadır.[34] Artçılar nedeniyle evleri hasarlı vatandaşların evlerine giremedikleri ve geçici olarak farklı yerlerde kaldıkları tespit edilmiştir.[35]

21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depremi neticesinde, birçok bina yıkılırken, bir kısmının ise hasar aldığı anlaşılmaktadır. İkamet için kullanılan binalar dışında hayvan ahırlarının da önemli oranda zarar gördüğü bilinmektedir. Hayvan ahırlarının yıkılması, bölgede önemli miktarda hayvan zayiatına sebep olmuştur. Bu durum, aynı zamanda bölge halkını ekonomik açıdan olumsuz etkilemiştir. Kayseri Valiliği tarafından 14 Mart 1940 tarihinde Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına ve Kızılay Genel Başkanlığına gönderilmiş olan belgede Develi'de meydana gelmiş olan depremde enkaz altında kalarak ölen hayvanlara ilişkin bir liste sunulmuş, köylünün bu hayvanlar sayesinde geçimlerini sağladıkları belirtilmiştir.[36]

---

[30] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33.1, Tarih: 22 Şubat 1940; *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-35, Tarih: 22 Şubat 1940.
[31] Havanın yağmurlu olması nedeniyle, Kayseri Valiliği'nce istenmiş olan 200 çadırın henüz gelmemesi ve bu talebe ilaveten 300 çadırın daha acil bir şekilde gönderilmesi 23 Şubat tarihli telgrafta belirtilmiştir. *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 23 Şubat 1940, Sayı: 8636.
[32] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33.2, Tarih: 22 Şubat 1940.
[33] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-16, Tarih: 23 Şubat 1940; *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 23 Şubat 1940, Sayı: 8636.
[34] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-14, Tarih: 26 Şubat 1940; *İkdam*, "Dün Yeniden Zelzeleler Oldu", 25 Şubat 1940, s. 2.
[35] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-17, Tarih: 23 Şubat 1940.
[36] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 18 Mart 1940, Sayı: 11660.

21 Şubat 1940 tarihli Develi Depremi neticesinde bölgede meydana gelmiş olan hayvan kayıplarının detayına ait Kayseri Valiliği İskân Müdürlüğü verileri şu şekildedir:[37]

Felakete Uğrayan Köyün Adı	Ölen Hayvanlar											Tohumluk Arpa Kilosu
	Koyun	Keçi	Manda	Öküz	İnek	Dana	Deve	At	Tay	Merkep	Toplam	
Senderemeke	260	-	3	-	-	-	-	-	-	-	263	3.486
Soysallı	13	1	72	47	70	26	8	6	2	66	311	5.208
Kulpak	6	-	-	13	16	-	-	1	-	13	49	19.723
Kızık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.644
Toplam	**279**	**1**	**75**	**60**	**86**	**26**	**8**	**7**	**2**	**79**	**623**	**35.061**

Kayseri Valiliği tarafından merkez teşkilatına gönderilmiş olan bilgilerde, hayvan zayiatı ile ilgili yardım taleplerinin belirtildiği anlaşılmaktadır. Bölge halkının ekonomik zararlarının telafi edilmesi konusunda tedbirler alınması gündeme taşınmıştır. Bu talepler doğrultusunda Kızılay Cemiyeti Genel Merkezinden 25 Mart 1940 tarihinde Kayseri Valiliği'ne gönderilmiş olan telgrafta, telef olan hayvanlar için Zerbank (Ziraat) aracılığıyla yirmi bin liranın gönderildiği belirtilmiştir.[38] Bu bilgiler, deprem nedeniyle telef olan hayvanlara ait zararların bir kısmının Kızılay Cemiyeti tarafından karşılandığını göstermektedir.

21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depremi, yerel ve ulusal basın tarafından yakından takip edilmiştir. 27 Aralık 1939'da Erzincan'da meydana gelmiş olan büyük depremden bir süre sonra Develi'de 5.2 şiddetinde gerçekleşmiş olan depremin jeolojik, sosyal ve iktisadi boyutlarının merak edildiği anlaşılmaktadır. Depremle ilgili ilk haberlerin 22 Şubat 1940'ta verilmeye başlandığı bilinmektedir. Depremin Develi ve çevresinde büyük bir yıkıma yol açtığı, Soysallı'da 40 kişinin hayatını kaybettiği, 20 kişinin ise yaralandığı,[39] Soysallı ve Höyük köylerinin tamamen harap olduğu,[40] Develi ve 7 köyünde 56 ölü, 26 yaralının bulunduğu, 307 evin yıkıldığı, 800 hayvanın telef olduğu,[41] Kulpak köyünde bütün evlerin yıkıldığı,[42] Senderemeke'de tahribatın fazla olduğu,[43] sarsıntının yavaş başlaması nedeniyle daha büyük can kayıplarının oluşmadığı belirtilmiştir.[44] Başka bir haberde de hayvan zayiatının on bin civarında olduğu belirtilmiştir.[45] Diğer taraftan, depremin Erciyes Dağı'nın hemen güneyinde gerçekleşmiş olması, Erciyes'le ilgili haberlerin da paylaşılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda; "*Erciyes Dağında Heyelan Başlamış*" başlıklı bir haberin yapıldığı anlaşılmaktadır.[46]

Develi ve çevresini etkilemiş olan 21 Şubat 1940 tarihli deprem, aynı zamanda ilçe merkezinde bulunan kamu hizmet binalarında da zarara neden olmuştur. Bu kapsamda Develi'de postane ve maliye daire binalarının hasar aldığı, bu nedenle postanenin çadıra

[37] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 18 Mart 1940, Sayı: 11660, Ek Tablo.
[38] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 23 Mart 1940, Sayı:8554.
[39] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-6; *Yeni Asır,* "zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-3.
[40] *Anadolu*, "Zelzele Durmayor", 22 Şubat 1940, s. 1-5.
[41] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1-4; *Akşam*, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2; *Haber Akşam Postası,* "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940, s.1; *Yeni Sabah*, "Develi'de Zelzelenin Tahribatı", 24 Şubat 1940, s. 1.
[42] *Son Telgraf*, "Kayseri'de yeni zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3.
[43] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1.
[44] *Anadolu*, "Ankara'da Zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3.
[45] *Cumhuriyet*, "Yeni bir zelzele felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-6.
[46] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1-4.

nakledildiği anlaşılmaktadır. Postane memurları, bu süreçte çadırlarda hizmet vermiştir.[47] Diğer taraftan ilk depremden sonra başlayan artçılar ve artçılarla ortaya çıkan hasarlar basın tarafından yazılmaya devam etmiştir.[48] 27 Şubat 1940 tarihli haberde yıkılan toplam ev sayısının 417'ye hasar alanların ise 100'e ulaştığı belirtilmiştir.[49] 28 Şubat tarihli bir haberde de artçı sarsıntının Pınarbaşı Pazarören'de etkili olduğunu ve bazı binaların duvarlarında çatlakların oluştuğunu yazmıştır.[50] Bu bilgi de 21 Şubat 1940 Develi Depremi ve artçılarının Develi ile jeolojik açıdan bağlantılı yerler tarafından hissedildiğini ve duruma göre hasarların oluştuğunu göstermektedir.

21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depreminin 18 tane artçısının meydana geldiği, 27 Aralık 1939 Erzincan Depremi'nden etkilenmiş olduğu bilinse de[51] müstakil bir deprem olduğu söylenebilir. Bu deprem sonucunda farklı kaynaklarda farklı sayılar belirtilmiş olmakla birlikte Kayseri Valisi Şefik Soyer'in bildirimlerine ve raporlara intikal eden sayılara bakıldığında 120 kişinin hayatını kaybettiği,[52] deprem nedeniyle hayatını kaybeden insan sayısının 129 kişi olduğu anlaşılmaktadır.[53]

SOSYAL VE EKONOMİK YARDIMLAR

21 Şubat 1940 Kayseri ili Develi ilçesinde meydana gelmiş olan deprem Develi'nin köylerini derinden etkilemiş, birçok can kaybına sebep olmuş ve binalarda da önemli oranda hasara yol açmıştır. Deprem sonrası bölgeye yapılan sosyal ve ekonomik yardımlar, depremden etkilenen vatandaşların yeniden ayağa kalkmasında önemli bir rol oynamıştır. Dönemin kısıtlı iletişim ve ulaşım imkânlarına rağmen bölgeye Kızılay Genel Merkezinden[54] ve çevre illerden yardımlar ulaştırılmıştır. Kızılay Arşivi'nden elde edilmiş olan bilgiler çerçevesinde, depremin ilk gününde evleri tamamen yıkılan köylerde ailelere sadece birer ekmek dağıtımı yapıldığı, ancak bir gün sonra beşer ekmek ve kuru yiyecek dağıtımının yapıldığı anlaşılmaktadır. Giyim eşyalarının da karşılanması hususunda talimat verilmiştir. Enkaz kaldırma faaliyetlerine hız verildiği, başlangıçta istenmiş olan 200 çadırın yeterli olacağı belirtilmiş, bu çadırların gönderilmesi talep edilmiştir.[55] Ayrıca bölgeye 50 çadır, sıhhi yardım malzemeleri ve enkaz kaldırma ekibi gönderilmiştir. Deprem sonrası enkaz kaldırma çalışmaları ve enkazın korunması için de yeteri kadar jandarma sevk edilmiştir. Bunlara ek olarak da Kızılay Genel Merkezi köylere Kayseri merkezden ekmek, kuru yiyecek, giyim eşyası, çadır, sağlık ekipmanları gönderdiği gibi on bin lira da nakit para göndermiştir.[56]

Kayseri Valisi, Kaza Kaymakamı ve Hükümet Tabibi başta olmak üzere yetkililer deprem bölgesinde tespitlerde bulunmuş ve çalışmalar yapmışlardır.[57] Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer,

---

[47] *Akşam*, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2; *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1-4.
[48] *Akşam*, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2.
[49] *Haber Akşam Postası*, "Zelzele Devam Ediyor", 27 Şubat 1940, s. 2; *Akşam*, "Kayseri Zelzelesi", 27 Şubat 1940, s. 2; *Tan*, "Develi'de 417 Ev Yıkıldı", 27 Şubat 1940, s. 3.
[50] *Anadolu, "*Dün de Zelzeleler Oldu", 28 Şubat 1940, s. 3.
[51] Fatma Ekiz "21 Şubat 1940 Develi Depremi ve Depreme Hazırlık ve Kentleşme", *Öncel Akademi*, s. 1-3.
[52] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 21 Şubat 1940, Sayı: 8288; *Cumhuriyet,* "Kayseri'deki Zelzele", 23 Şubat 1940, s. 3.
[53] Kızılay Cemiyeti Merkezi Umumisi, *1940 Umumi Meclisine Sunulan Rapor*, Alaeddin Kıral Basımevi, Ankara 1940, s. 10.
[54] Depremle birlikte bölgede Komiteler oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda felaketzedelere yardım etmek amacıyla İncesu Kızılay Merkezinde bir Komite oluşturulmuştur. *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-48, Tarih: Belirtilmemiş.
[55] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 21 Şubat 1940, Sayı: 8288.
[56] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 21 Şubat 1940, Sayı: 8288; *Haber Akşam Postası*, "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-4; Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Tarih: 23 Şubat 1940, Sayı: 5374.
[57] *Akşam*, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-6.

yıkılan evlerin yerine yenisinin yapılacağını, kimsenin mağdur edilmeyeceğini belirtmiştir.[58] Depremden etkilenen depremzedelere yapılan yardımlarla ilgili işlemler, Mülkiye Müfettişi tarafından teftiş edilmiş, görülen eksiklikler İçişleri Bakanlığı'na sunulan raporda maddeler halinde belirtilmiştir. Tespit edilen eksiklikler doğrultusunda yeniden düzenlemeler yapılmış, evleri tamamen ya da kısmen hasar gören ve yardıma muhtaç olduğu belirlenen vatandaşlar için toplamda 8342 lira talep edilmiş, ancak 7 Haziran 1940 tarihinde yardım fişleri güncellenmiş ve yardıma muhtaç olmayanların da yardımlardan istifade ettirilmesine karar verilmiştir. Yardım tespiti için kullanılan fişlerin yetersiz olması nedeniyle geçici düz kâğıtlara kayıt tutulmuş, daha sonra bu bilgiler resmi fişlere aktarılmıştır. Ayrıca, raporda bölgeye giden yardım heyetine yevmiye verilmeyeceği konusu talimatnamede açıkça belirtilmediği için giden heyete yevmiyeleri de verilmiştir. 21 Şubat 1940 tarihli Develi Depreminde hasara uğrayan Soysallı, Çayırözü, Kulpak ve Kızık köyü halkına 1120 sayılı karar doğrultusunda kişi başı 60 lira yardım kararı alınmıştır. Mülkiye Müfettişi bölgedeyken ve oradan ayrıldıktan sonra tekrar heyet gönderilerek felaketzedelerin sorunları dinlenmiş ve çözülmeye çalışılmıştır. Diğer taraftan hasar gören binalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Kızık ve Kulpak köylerinde telef olan hayvanlar nedeniyle geçimlerini sağlama konusunda vatandaşların sorun yaşamamaları için telef olan hayvanlarının yerine aynen hayvan verilmesi veya bedelinin verilmesi talebi reddedilmiştir. Sindelhüyük köyünün şikâyeti için ise Mülkiye Müfettişi, önerdiği şekilde ihtiyaç sahiplerine yardımın ulaştırıldığını belirtmiştir.[59]

21 Şubat 1940 tarihinde merkezi Develi Çayırözü olan depremde Kızılay Cemiyeti, devlet kurumları ile iş birliği içerisinde halkın ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal ve ekonomik yardımların öncülüğünü yapmıştır. Felaketin hemen ardından Kızılay Cemiyeti Genel Merkezi tarafından 22 Şubat 1940'ta İncesu Kaymakamlığı'na gönderilmiş olan telgrafta; Felaketzedeler için Sivas'ta Kızılay Transit Deposundan İncesu İstasyonuna gıda maddeleri ve eşyanın sevk edildiği belirtilmiştir.[60] Buna ek olarak İstanbul'dan gönderilen 200 çadır ile birlikte toplamda 475 çadırın bölgeye ulaştırıldığı, ancak daha fazla çadırın mevcut olmadığı da vurgulanmıştır.[61] Depremde can kaybının yanında, çok sayıda hayvanın telef olması köylüyü zor durumda bırakmış, telef olan hayvanların yerine yenilerinin alınması için hayvan başına 50 liradan hesaplanarak toplamda 11.050 lira yardım talebinde bulunulmuştur. Ayrıca tarımsal faaliyetlerin de yeniden başlaması için gerekli olan arpa tohumu temini için 1.577,74 liralık tohum yardımı talep edilmiştir. Bu miktarın gönderilmesi ve köylülere dağıtımı için yardım ve izin istenmiştir.[62] Kızılay Cemiyeti Genel Merkezi tarafından Kayseri Valiliği'ne gönderilmiş olan telgraflarda, depremden etkilenen halkın acil ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan sosyal ve ekonomik yardımların kapsamı dikkat çekicidir. 25 Mart 1940 tarihinde Kayseri Valiliği'ne gönderilmiş olan telgrafta, telef olan öküzler için Zerbank (Ziraat) aracılığıyla yirmi bin liranın gönderildiği belirtilmiştir.[63] Bu veriler, telef olan hayvanlara ait zararların bir kısmının Kızılay tarafından karşılandığını göstermektedir.

Kızılay Genel Merkezi tarafından Kayseri Valiliği'ne Mart ve Nisan aylarında gönderilmiş olan telgraflar analiz edildiğinde, altı telgraf aracılığı ile felaketzedeler için toplamda 40 bin lira yardımın Zerbank (Ziraat) kanalı ile gönderildiği ve ayrıca, telef olan

[58] *Yeni Sabah*, "Develi'de Zelzelenin Tahribatı", 24 Şubat 1940, s. 1-3.
[59] *BCA*, Kurum Kodu: 30.10.0.0, Yer Bilgisi: 119.846.34, Belge Tarihi: 18.01.1941
[60] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 22 Şubat 1940, Sayı: 5101.
[61] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 23 Şubat 1940, Sayı: 5374; A*kşam*, "Kayseri Zelzelesi", 27 Şubat 1940, s. 2.
[62] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 18 Mart 1940, Sayı: 11660; *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-9, Tarih: 14 Mart 1940.
[63] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 23 Mart 1940, Sayı:8554.

hayvanlar için de 20 bin lira yardımın Kayseri'ye ulaştırıldığı anlaşılmaktadır.[64] Bu durum, depremde sadece gıda ve barınma yardımlarının yapılmadığını, aynı zamanda üretim ve geçim araçlarının teminini kapsayan çok yönlü bir yardım programının gerçekleştirildiğini göstermektedir. Felaketzedeler için çevre illerden de yardımlar yapılmıştır. Kızılay Cemiyeti Genel Merkezi tarafından 23 Mart 1940 tarihinde Kayseri Valiliği'ne gönderilmiş olan bir telgrafta; Seyhan Kızılay Merkezi'nde mevcut olan pirinç irmiğinin 500 kilosunun felaketzedeler için Kayseri'ye gönderilmesinin Seyhan Kızılay Merkezi'ne bildirildiği belirtilmiştir. Pirinç irmiğinin Kayseri Memleket Hastanesi Baştabipliği'ne teslim ettirilerek teslim belgesinin Kızılay Genel Merkezine gönderilmesi istenmiştir.[65] Nisan 1940 tarihinde ise Seyhan'da bulunan 8 sandık peynirin Kayseri Memleket Hastanesi'ne gönderilmesi ve teslim fişinin de Genel Merkeze ulaştırılması talep edilmiştir.[66] Diğer taraftan, felaketzedeler için Irak Hükümeti'nden Kayseri'ye 45 sandık hediye hurma gönderildiği tespit edilmiştir.[67] Görüleceği üzere yardımlar, sadece halkın barınma ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmamış, diğer ihtiyaçların karşılanması için de çalışılmıştır.

22 Şubat 1940 tarihinde Başvekâlet ve ilgili bakanlıklara gönderilmiş olan yazılarda, evleri yıkılan köylülere ilk aşamada ekmek ve kuru gıda gönderilmesi istenmiştir. Kayseri Valisi Şefik Refik Soyer'in vermiş olduğu bilgilerden anlaşıldığına göre halk arasında korkunun ve heyecanın olduğu ve vatandaşların evlerine girmekten korktukları anlaşılmıştır. Açıkta kalan 5 köy halkı için geçici barınma sağlayabilmek için 300 adet çadırın İncesu istasyonuna ulaştırılması istenmiştir.[68]

SONUÇ

21 Şubat 1940 Kayseri'nin Develi ilçesi Çayırözü köyü merkezli meydana gelmiş olan depremin; sosyal, iktisadi, idari ve psikolojik sonuçları analiz edilmiştir. 21 Şubat Develi Depreminden daha önce yapılmış olan bazı çalışmalarda bahsedilmiş olsa da arşiv belgelerinden yeteri kadar istifade edilemediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, 21 Şubat 1940 Develi Depremi ile ilgili bu çalışmada arşiv belgelerine ağırlık verilmiş; Kızılay Arşivi ile Cumhuriyet Arşivi verileri dikkatlice incelenmiştir. Konu ile ilgili analizlerde, arşivlere intikal etmiş olan belgeler ve raporlar değerlendirilmiştir. Diğer taraftan bu deprem çerçevesinde yerel ve ulusal basına ait veriler gözden geçirilmiş ve çalışma içeriğinde kullanılmıştır. 21 Şubat 1940 Develi Depremi ile ilgili gazetelerde de önemli oranda bilgiler yer almaktadır.

21 Şubat 1940 Develi Depremi; 5.2 şiddetinde meydana gelmiş, sonrasında da aralıklarla artçılar devam etmiştir. Depremin merkez üssünün Develi'nin Çayırözü (Senderemeke) köyü olması nedeniyle, en çok hasarın da Çayırözü ve çevresindeki köylerde meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede; Çayırözü, Soysallı, Kulpak ve Kızık köyleri depremde en çok hasar alan köyler olmuştur. Bu nedenle can kayıpları tamamen Develi'ye bağlı köylerde meydana gelmiştir. Deprem, sadece Kayseri'nin Develi ilçesini değil; İncesu, Hacılar ve Yahyalı gibi çevre ilçeleri de etkilemiştir. Ancak, Develi dışındaki ilçelerde yalnızca binalarda hasar oluşmuş, can kaybı yaşanmamıştır. Toplamda 129 kişinin hayatını kaybetmiş olduğu bu depremde çok sayıda bina tamamen yıkılmıştır. Deprem, sadece can kayıplarına ve

[64] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 8 Mart 1940, Sayı: 6691; Tarih: 29 Mart 1940, Sayı: 6135; Tarih: 15 Nisan 1940, Sayı:15147; Tarih: 15 Nisan 1940, Sayı: 11073.; Tarih: 8 Mart 1940, Sayı: 6691; Tarih: 23 Mart 1940, Sayı:8554.
[65] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 23 Mart 1940, Sayı: 8582.
[66] *Kızılay Arşivi*, Kutu No:2508, Tarih: 2 Nisan 1940, Sayı: 9217.
[67] *Kızılay Arşivi*, Kutu No: 2508, Tarih: 4 Mart 1940, Sayı: 6458.
[68] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-35.1, Tarih: 22 Şubat 1940; *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-17, Tarih: 23 Şubat 1940.

bina yıkımına yol açmamış, aynı zamanda halkın psikolojisini, düzenini ve geçim kaynaklarını da derinden etkilemiştir. Yıkılan ve hasar gören evler, yıkılan ahırlar nedeniyle telef olan farklı türlerde yüzlerce hayvan, bölge halkını ekonomik ve psiko-sosyal açıdan derinden sarsmıştır.

Depremzedelerin başta barınma ihtiyaçları ve ekonomik kayıpları ilgililerin yakından takip etmiş oldukları konular arasında yer almıştır. Kızılay Cemiyeti ve diğer devlet kurumlarının yapmış oldukları sosyal ve ekonomik yardımlar dönemin şartları göz önüne alındığında oldukça değerli yardımlardır. Çadır, yiyecek, giyecek ve sağlık yardımlarının yanı sıra hayvan ve tohum yardımları ile halkın yeniden üretim faaliyetlerine dönmeleri amaçlanmıştır. Kızılay Arşivi belgelerinden anlaşıldığına göre, depremden etkilenen bölgelere nakit para yardımlarının da yapıldığı söylenebilir. Bu bilgiler, deprem bölgesine hem ayni hem de nakdî yardımların yapıldığını göstermektedir. Cumhuriyet Arşivi belgelerinden, dönemin yönetici ve görevlilerinin deprem bölgesinde gözlemler yaptıkları, raporlar sundukları ve bu raporlar sonucunda sürecin daha hızlı ve verimli yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

27 Aralık 1939 tarihli Erzincan Depreminden sonra meydana gelmiş olan 21 Şubat 1940 Kayseri Develi Depreminin başlangıçta Erzincan depremi ile birlikte değerlendirilmek istendiği görülmektedir. Herhangi bir bölgede meydana gelmiş olan depremin jeolojik açıdan bağlantılı diğer bölgelerde yeni depremleri tetikleyebileceği bilgisi bir tarafa, Develi'de meydana gelmiş olan depremin Erzincan Depreminin bir artçısı olmadığını ve müstakil bir deprem olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan 21 Şubat 1940 Develi Depreminin yeterli sayıda artçı depremler ürettiği de bilinmektedir. Resmî kurumlara ait deprem verileri de depremle ilgili bu değerlendirmeyi doğrulamaktadır. Nihayet, 21 Şubat 1940 Kayseri Develi (Çayırözü) Depremi, oluşu ve etkileri itibarıyla önemli bir doğa olayıdır. Yapılmış olan bu çalışma ile bölgesel bir depremin ağırlıklı olarak sosyal, iktisadi ve psiko-sosyal etkileri analiz edilmiştir. Analizler neticesinde elde edilmiş olan bulgular, Develi ve çevresinin deprem tarihi hafızasına katkı sağladığı gibi olası olağanüstü durumlara yönelik önlemler üzerine fikrî bir zemin oluşturmuştur.

KAYNAKÇA

A. ARŞİV BELGELERİ

A1. Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, Kurum Kodu: 30.18.1.2, Yer Bilgisi: 91.53.12, Belge Tarihi: 31.05.1940.

BCA, Kurum Kodu: 30.10.0.0, Yer Bilgisi: 119.846.34, Belge Tarihi: 18.01.1941

A2. Kızılay Arşivi

Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8288, Tarih: 21 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8394, Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-33, Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-33.1, Tarih: 22 Şubat 1940

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-33.2, Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-35, Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-35.1, Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508, Sayı: 5101. Tarih: 22 Şubat 1940.

Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-17, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 5374, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8394, Tarih: 22 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8636, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8722, Tarih: 24 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8774, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-16, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-17, Tarih: 23 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-14, Tarih: 26 Şubat 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508, Sayı: 6458, Tarih: 4 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-28, Sayı: 6691, Tarih: 8 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-9, Tarih: 14 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508, Sayı: 11660, Tarih: 18 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-26, Sayı:8554, Tarih:23 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508, Sayı:8554, Tarih: 23 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 8582, Tarih: 23 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 6135, Tarih: 29 Mart 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 9217, Tarih: 2 Nisan 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı:15147, Tarih: 15 Nisan 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No:2508, Sayı: 11073, Tarih: 15 Nisan 1940.
Kızılay Arşivi, Kutu No: 2508-48, Tarih: Belirtilmemiş.

Gazeteler

Akşam, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-1.
Akşam, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-6
Akşam, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-6.
Akşam, "Kayseri'de şiddetli bir zelzele oldu", 23 Şubat 1940, s. 1-4.
Akşam, "Kayserinin Develi Kazasında Dün de 30 ev yıkıldı", 24 Şubat 1940, s. 2-2.
Akşam, "Kayseri Zelzelesi", 27 Şubat 1940, s. 2-2.
Anadolu, "Zelzele Durmayor", 22 Şubat 1940, s. 1-5.
Anadolu, "Zelzele Durmayor", 22 Şubat 1940, s. 1-5.
Anadolu, "Ankara'da Zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3.
*Anadolu, "*Dün de Zelzeleler Oldu", 28 Şubat 1940, s. 3-3.
Cumhuriyet, "Yeni bir zelzele felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-6.
Cumhuriyet, "Yeni bir zelzele felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-6.

Cumhuriyet, "Kayseri'deki Zelzele", 23 Şubat 1940, s. 3-3.

Cumhuriyet, "Kayseri'deki Zelzele", 27 Şubat 1940, s. 3-3.

Haber Akşam Postası, "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-4

Haber Akşam Postası, "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940. s. 1-4

Haber Akşam Postası, "Yeni Zelzele Felaketi", 22 Şubat 1940, s. 1-1.

Haber Akşam Postası, "Zelzele Devam Ediyor", 27 Şubat 1940, s. 2-2.

*İkdam, "*Dün Yeniden Zelzeleler Oldu", 25 Şubat 1940, s. 2-2.

Son Telgraf, "Kayseri'de yeni zelzele", 23 Şubat 1940, s. 1-3.

Tan, "Develi'de 417 Ev Yıkıldı", 27 Şubat 1940, s. 3-3.

Yeni Asır, "zelzele oldu", 22 Şubat 1940, s. 1-3.

Yeni Sabah, "Develi'de Zelzelenin Tahribatı", 24 Şubat 1940, s. 1-3.

Telif ve Tetkikler

Akgül, Aynur, *Kayseri İl Merkezi İçin Vs30 Kayma Dalgası Hızı Haritalarının Hazırlanması*, Nevşehir Hacı Bektaşi Veli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Alpyürür, Mehmet, "Kayseri Kenti İçin Olasılıksal Sismik Tehlikenin Değerlendirilmesi", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 14 (1), 2023, s. 1-15.

Atabey, Eşref, *Deprem*, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2000.

Ekiz, Fatma, "21 Şubat 1940 Develi Depremi ve Depreme Hazırlık ve Kentleşme", *Öncel Akademi*, s. 1-3.

Erkiletlioğlu Halit, *Geniş Kayseri Tarihi*, Can Matbaası, Kayseri 2006.

Kızılay Cemiyeti Merkezi Umumisi, *1940 Umumi Meclisine Sunulan Rapor*, Alaeddin Kıral Basımevi, Ankara 1940.

Özdemir, M. Ali, Tevfik Erkal, "Deprem Coğrafyası" *Deprem*, Editör: Yaşar Kibici, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayın No:59, İleri Ofset, Afyonkarahisar 2005, s. 59-79.

Şimşek, Halil, *Deprem Bilgisi*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 1999.

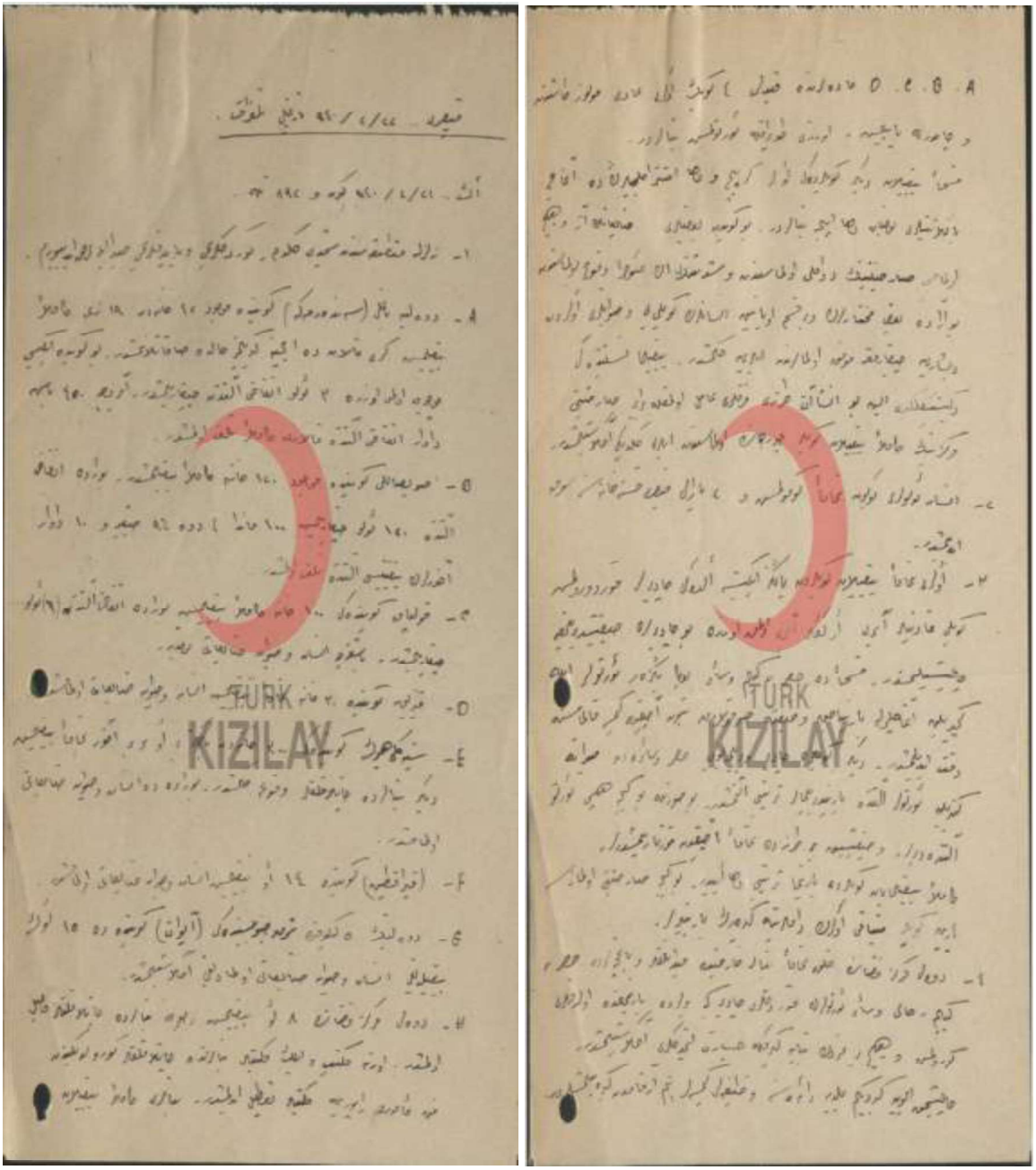
İnternet Kaynağı

http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/zeqdb/ (Son Giriş Tarihi: 30/06/2025).

EKLER

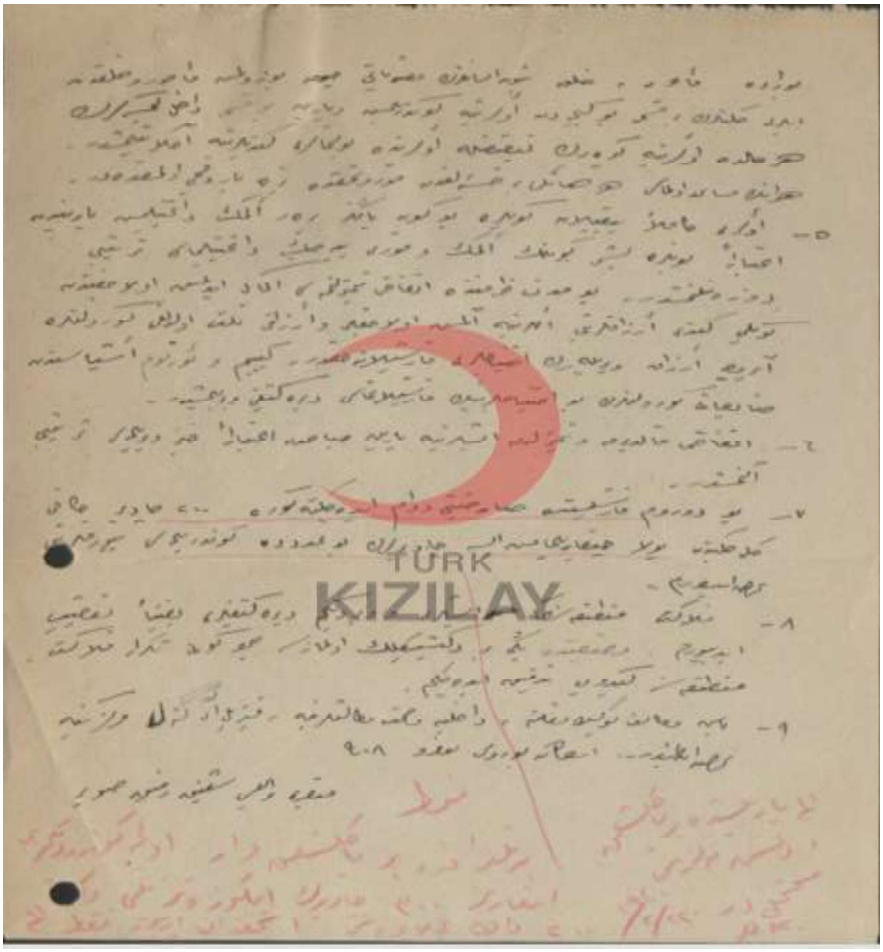
Ek: 1-2; Kayseri Valisi Şefik Soyer'in Depremle İlgili Raporu[69]

[69] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33, 33-1, Tarih: 22 Şubat 1940.

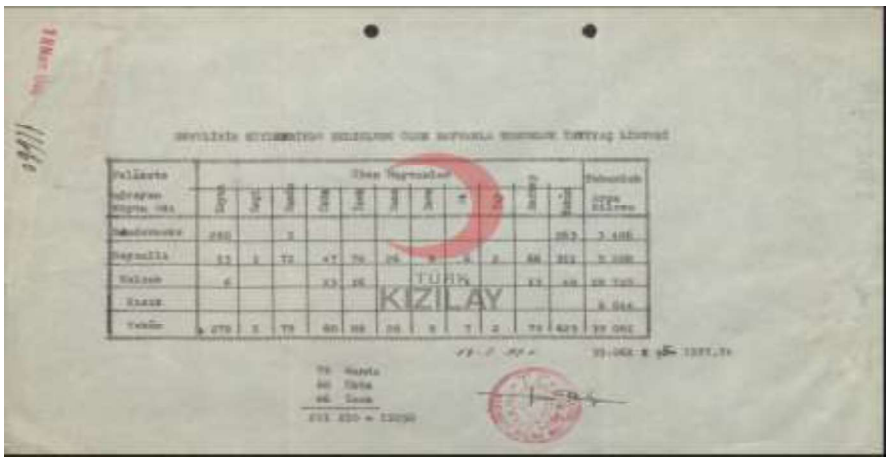

Ek-3: Kayseri Valisi Şefik Soyer'in Depremle İlgili Raporu[70]

[70] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508-33.2, Tarih: 22 Şubat 1940.

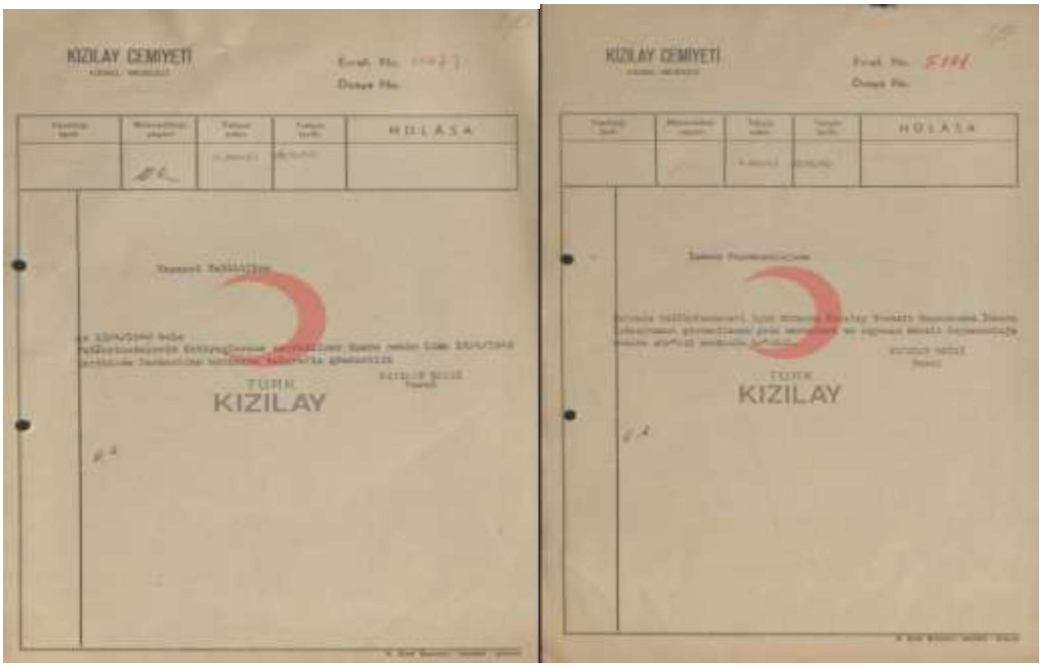

Ek-4: Kayseri Valiliği İskân Müdürlüğü Develi Depremi Hayvan Zayiatı Listesi[71]

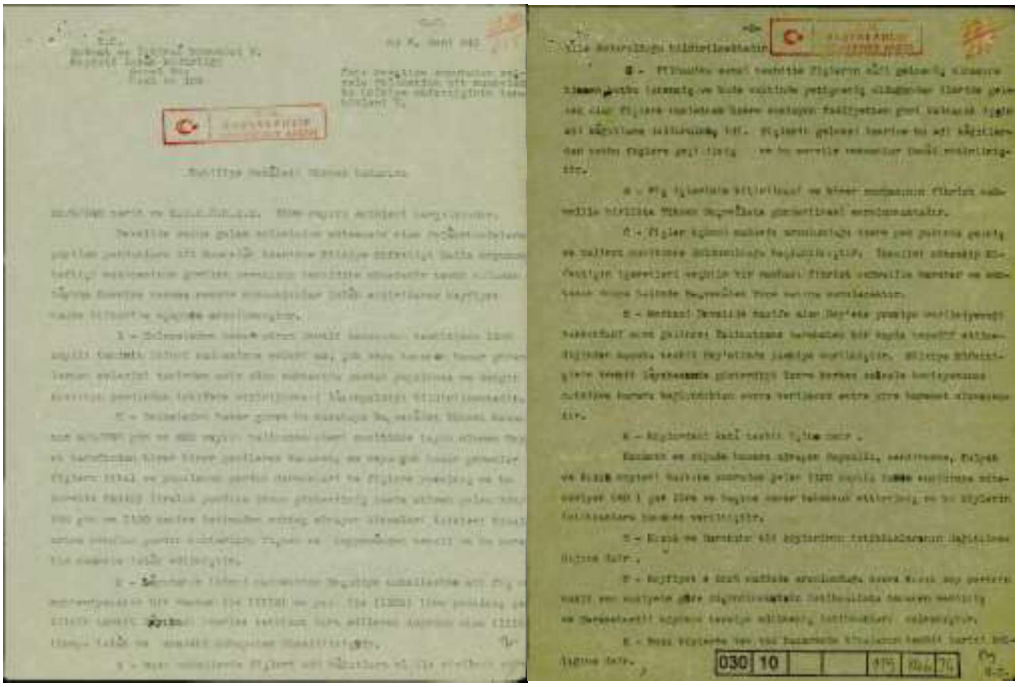

Ek-5: Telgraf Yazışmaları[72]

[71] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508, Tarih: 18 Mart 1940, Sayı: 11660.
[72] *Kızılay Arşivi*, Belge No: 2508, Tarih: 15 Nisan 1940, 11073.

Ek-5: Felaketzedelere Yapılacak Yardıma Dair Rapor[73]

Ek-6: Gazete Haberi[74]

Ek-7: Gazete Haberi[75]

[73] *BCA*, Kurum Kodu:30.10.0.0, Yer Bilgisi:119.846.34, Belge Tarihi:18.01.1941

[74] *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1940.
[75] *Akşam*, 23 Şubat 1940.

Yeni bir zelzele felâketi

Develi ve Incesuda 18 defa şiddetli sarsıntılar oldu

35 ölü, 22 yaralı var

Şiddetli bir zelzeleye uğrayan Erciyeş dağının eteğindeki Develi kasabası

Kayseri zelzelesi

Develi ile 7 köyünde 56 ölü, 22 yaralı var

Rasathane bu zelzelenin, Erzincan zelzelesinden tamamen ayrı olduğunu bildiriyor

Erciyeş dağında heyelân başlamış

Ankara 22 (Telefonla) — Kayserinin Develi kazasında vuku bulan zelzele hakkında buraya mütemmim malûmat gelmiştir. Bu kazanın 7 köyünde 307 ev yıkılmış, birçok evlerin ve bazı resmî dairelerin de duvarları tehlikeli surette çatlamıştır. Kaza merkezi ile 7 köyünde tesbit edilen ölü miktarı 56 dır. 22 ağır yaralı vardır. Kayseriden yiyecek, giyecek ve ilâç gönderildiği bildirilmektedir.

Kayseri 22 (Telefonla) — Zelzelenin bilhassa Develi kazası ve köylerinde tesirini gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu kazaya bağlı Soysallı köyünde enkaz altında kalan ölü ve yaralıların çıkarılmasına devam olunmaktadır.

Şimdiye kadar 50 ölü ve 22 yaralı çıkarılmıştır. Yıkılan evlerin 300 ü geçtiği tahmin olunmaktadır. Develi kazasının Reşadiye mahallesinde de birçok ev yıkıldığı bildirilmektedir. Zelzele burada fasılalı surette olduğundan halk evlerinden kaçmağa vakit bulabilmiştir. Bu suretle enkaz altında üç kişi kalmış ve ölmüştür. Senderemeke köyünde de tahribat fazladır.

Develi kazası orta okulunun duvarları tehlikeli surette çatlamış, postane binası da tehlikeli vaziyete girdiğinden memurlar çadırlara nakledilmişlerdir. Şimdiki halde memurlar çadırlarda çalışıyorlar.

Kayseri valisi zelzele mıntakasında icap eden tedbirleri almakla meşguldür. Açıkta kalanların barınmalarına çalışıldığı gibi yaralılar da tedavi edilmek üzere hastanelere kaldırılmaktadır.

(Devamı 4 üncü sahifede)